

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, měrc 1988

3. číslo · ISSN 0032-4132 · Létník 38

Hrono za měrc

Jézus Chrystus praji: Štož chce wulki być mjez wami, ma waš služownik byé. (Mk. 10,43)

Něchtožkuli zhlaďuje želnosćiwe do zařízenosće, hdyž běše hišće knjezow a služownikow, bura a čeledže, hdyž pláčeše jejko štyri pjenježki a butra běše žołta. Tehdy, tak so praji, běchu hišće ludžo, kotiž móžuha slúži. Tola spodíwne je, zo serbska ludowa mudrosć, naše přisłowa, nímale docyla njeznaje přisłowow wo službje, ale čim huscišo so rěči w přisłowach wo „roboče“. Tak drje naši předownycy njeisu swoje dělo na knježich dworach jako službu widželi, ale jako twjerdu robotu, a „roboće njeje z Božeho pisma“. Hdyž sej wobhladamy stare časy: Njebeču wone złote wosebje za knjezow, za tych Schall-Riacour abo Vietinghoff-Riesch a zur Lippe, zle pak za robočanow, ktrymž běše „djuboł roboty wulahnył“. Tohoda je wuswobodenje wot roboty — služba.

Hdyž Swjate pismo wo službje rěči, njeje potajkim měnjena bjezzmyslna, tupa robota za cuzych knjezow, ale dobrówne dělo za swojego bliševo. K tajkej službje je džensa runje telko přiležnosće kaž hdy předy, a wězo je tajka služba džensa runje tak čežka kaž před sto lětami.

Wobhladajmy sej naše wšedne dželo. Kelko je tam přiležnosće k službje.

Drje kóždemu je so hižo stało, zo zastupiwi do wobchoda, jeho předawarki docyla zańc nimaja, ale mjezsobu powědaja a dadža kupcej njetrriebawši čakać. Wone, kotrež měli poslužować, nješluža, ale pokazuja, što ma móc we wobchodze. Služba we wšednym žiwjenju rěka, zo njehladamy na swoje dobro, ale na derjeméče toho tamneho, toho, kiž mi napře steji, swojego bliševo, kaž Swjate pismo praji.

Wzmimy druhi příklad. Kak zadžerža so starši napřeço swojim džécom, služa jim abo nanuzua jim swoju wolu? Je tola wěste, zo čim starše džéco je, čim wjace swobody trjeba. Služba, kotruž móžeja starši swojim džécom wopokačać, wobsteji w tym, zo jim tu trěbnu swobodu wostaja a jim njetrriebawši njenanuzua wěcy, kotrež džécom njeleža. Služba njesmě so nikomu nanuzować prajo: Ja chcu tola jenož twoje najlepše. Štož takle rěči, chce knježić a zwjetša pyta swoje najlepše.

Jézus nochce robotu a nochce službu za sebje samoho. Štož zamóže služić ze swobodneje wole, blišemu swobodu wostajejo, tón je wulki. Jézus njeméri ludži po wulkosći jich knjejstwa, za njego njeisu wulcy či prominenti z televizije a z nowinow, ktrychž mamy snadž my za wulkich. Wulki je, Štož služi, njech hewak je, Štož chce. Tuž služmy sebi mjezsobu w swójbje, we wjesce, po cylym swěće, kóždy ze swojimi darami.

Jan Malink

Nowe serbske knihi

JÉZUS — NAŠ ZBÓŽNIK

Zaso mamy rjane wudače z nakladnistwa swj. Bena w serbskej rěci před nami. Njeje to žana kniha, ale mapa ze 24 wobrazami młodeje české grafi-karki Jindry Hubkoveje k žiwjenju Jézusa, kotař je wotmyslena za mjeňše džéci, wot pěstowarskeje staroby hač do přenich šulskich lět. Myslu sej, zo budžeja sej džéci wobrazy jara rady wobhladować, dokelž su to jednore ilustracie w rjanych pisanych barbach. Na zadnej stronje wobraza steji přeco přišlušna stawizna ze sčenja Lukaša po katolském přełožku, za džéci trochu zjednorjenym. Serbske wudače mješe na starosći farar M. Salowski.

Mam tajku mapu za dobru wěc, wšako hodža so wobrazy derje wužiwać při nabožnym wuwučenju we wosadze kaž při křesčanském kubljanu we swójbje. Samo zaramikowanje wšelakich wobrazow mam za móžne. Pismo na zadnej stronje je poměrnje wulke, Štož budže so džécom runje tak lubić kaž džédom a wokam, kotriž móžeja stawiznu swojim wnučkam přečítać. Mapa płaci 9,50 hrivnow, a móžeš ju kupić na katolských farach, a w katolskej kniharni swj. Pétra w Budyšinje ju njejsym wiđař — čehodla so tam poprawom nješkiće? Wšo dohromady: Je to rjany dar za Waše džéci, wnučki a mótki.

Jan Malink

Wutrobnje přeprošeni su Drježdanscy Serbjia na Wosadne popołdnjo

sobotu, dnja 12. měrca 1988, w 14.00 hodž.

Zetkamy so we wosadnym domje cyrkwe Swjateho ducha w
Drježdzanach-Blasewitz, Sebastiana Bachowa 13

archiwa na noweho fararja jedna, zo su so tež někak 280 knihow tak mjenowaneje Pjechowje knihownje přepodali. Tehdom so tute knihi na lžibl diakonata chowachu. Je to po mojim zdaču poslednje naspomnjenje tuteje knihownje. Hač su so knihi 1945 sobu spalili, hdyž so diakonat wotpali? Abo su so knihi hižo do toho wot nacijow scázali?

Snano něchtó z čitarjow wo tym wjac wě.

Jenož Njezbožo?

Serbja wjesela so z kóždeje noweje hry z pjera serbskeho awtora. Tole dopokaza so znova 17. januara t.l. na probowym jewišcu NSLDž, hdjež zahra so

najnowša serbska dramatiska tworba, kotruž bě Helmut Rychtar z Wysokeje, po džensniším powołanskim statusu rozhlosownik, napisal. Mjenuje so cyle jednorje Njezbožo. Dže pak w njej w prěním rjedje wo njezbožo? Cyle wěsće nic, přetož zawirowar njezboža Marko njejewi so ani na jewišcu, wo nim a jeho njeskutku so jenož rěči, njezbožo spytia so zamazaři, a tola je tutón nješkutk wuchadžišćo za další čin na jewišcu, za poprawny konflikt, kotryž na jeho zakladze wubuchne. Markowej starzej, muler Jurij a wučerkia Lucija, pōčnjetaj wo swojim žiwjenju rozmyslować: wo wukubljanu syna, wo zhromadnym žiwjenju, kotrež je wo znamjenjene z nahrabnosću, ze žadosću za džen a wjace pjenježami, z dobrosću.

bytom, wobsydstwom a ze zabyćom na hłubše začuća: na mjezsobnu lubosć, lubosć k blišemu. Jeju bohatstwu ma so wšo a kóždy podrjadować: syn Marko, džéd Jakub a wokwa Hana. Džensa wěmy, zo ma so za nadmérne derjeméče droho, jara droho zaplaćić, a Boža martra na scénje je husto jenož hišće relikt, kotryž ma lědma što hišće zańc.

Režiser Beno Šram je jednanje wočividnje stajił do katolskeho wobswěta a je wěsće chcył z tym zwuraznić, zo tute brachi moderneho swěta před nikim a ničim stejo niewostanu. Awtorowy tekst sej to nježada.

Jelizo spocatnje twjerdzach, zo wjesla so Serbja z kóždeje noweje hry z pjera serbskeho awtora, tak dopokazachu to najlepje serbscy hrainero: Mérćinej Słodeńkej, Marce Šraminej, Benej Šramie a Erice Rjedžic može so w jenakej mérje wobkrući, zo zasadzichu wšě swoje mocy za poradzenie inscenacie. Woni hraineru jara intensiwnje, hdzež trjeba ekspulsiwnje abo tež romantisce zasonjenje, hdž jednaše so wo stare złote časy. Publikum mytwaše jich džélo z dołhotrajacym přikleskom.

Mjenje lubiło je so mi wuhotowanje jesiwa. Sto pak wo to! Přejemy awtorę a inscenaciskemu kolektivej dale wuspěšne tworjenje.

-owa

Gerat Lazar

Stawizny serbskich cyrkwienskich dnjow

33. serbski cyrkwienski džélo wotmě so 16./17. junija 1979 w Minakale.

Předsyda, farar n. w. Gerat Lazar, postrowi sobotu popoldnju zhromadźiznu z Ochranowskim hesłom: „O Knježe, mój Božo, hač dotal sy swojemu służownikej hižo husto pokazał swoju krasnosć a swoju sylnu ruku“ (5. Mož. 3,24). Najprjedy dyrbjachmy so jednomu tajkeemu swěrnemu służownikej Knjeza džakować, kotremuž běše Bóh woprawdze přeco zaso swoju sylnu ruku pokazał. To běše naš luby bratr a dotalny serbski superintendent Gerhard Wirth. 21 lět je nam w tutym zastojnstwie swěru słužil a 27 lět je naš ewangelski časopis „Pomhaj Bóh“ rjenje a derje redigował. Jeho naslědnik za prěnju službu je farar Siegfried Albert, farar w Hrodzišcu. Jemu je wot 1. julija 1979 připoručene, nadawki serbskeho superintendenta wukonjeć. A redaktorstwo našego P. B. je farar Cyril Pjech-Riesa přewzał. Wón nam w tutej zhromadźiznje tež praješe, kak sebi swoje nowe džélo jako redaktor předstaja. Potom měješe stud. theol. Jan Malink z Budyšina referat wo Stawiznach serbskeho nowinarstwa. Pater Nawka ze Zdžerje postrowi w mjenje katolskich Serbow.

Njedželu předowaše na swědženskich kemšach farar Albert z Hrodzišca. Wón wukładowaše słowa z přenich knihow Mójzesowych: „Bóh stwori čłowjeka sebi k podobnosći.“ Wono so jednaše při tym wo poměr čłowjeka k Bohu, wo zamołwitości čłowjeka za stwórbu Božu, hdzež so tež na aktualny problem škitania přirody pokaza. Wyši cyrkwienski rada Wonneberger z Drježdán přednješe postrow a dobre přeća biskopa a krajnocyrkwienskeho zarjada. Zdobom dožiwichmy z bołosću we wutrobach rozrožnowanie dotalnego serbskeho superintendenta Wirtha přez knjeza Wonnebergera. W připołdnišej přestawce na-

Za naše džęci

Tysac lět cyrkwe w Ruskej
988

Při hobereské rěce Dnjepre leží Kijew, hlowne město stareje Ruskeje. Zaso a zaso přichadžea po Dnjepru mužojo z južnych krajow do Kijewa. Cuzy chodža po Kijewje a rěča k wšemu ludej: k wjercham w ich wosobnych domach a ke chudym w bědnych hétech. Njesu nowe poselstwo do luda, powěsc wokřesánskim Bohu a wo jeho synje Jězuszu. Su Rusojo, kiž přiwrzaja wot cuzych předowanu nowu wěru, dadža so wukrčić, twarja sej cyrkwe a swjeća swoje kemše. Wulkı džél luda w Kijewje pak njerodži wo křesánsku wěru, chcedža swěrni wostać swojim starym ruskim boham. Wuhnaja cuzych předowarjow z města a spotorhaja nowonatwarjene cyrkwe.

Mjez tymi pak, kotriž su křesánsku wěru přiwrzali, je tež Wladimir, knjez nad Kijewom a cylej Ruskej. Wjerch Wladimir chce, zo by cyła Ruska křesánska była, a přikaza, zo maja so wšitcy wobydlerjo Kijewa a tamnych ruskich městow wukrčić dać.

W lěcu lěta 988 čehnje dohlí procesion z měšánskich wrotow Kijewa k brjohej Dnjepra. Někotři njesu chorhoje, někotři ikony, a druzy zaso spěwaja. Nic wšitcy, kiž w tutym swědženskim čahu kroča, du dobrowolnje. Na někotrych maja wojacy wjercha Wladimira kedžbować, zo njebychu jim wučekli. Hdž su při rěce, stupi jedyn po druhim do wody Dnjepra a da so wukrčić. Wječor tutoho dnja su wobydlerjo Kijewa wukrčeni, či jedni dobrowolnje, či tamni nučeni přez přikaz swojego wjercha Wladimira.

Wot tutoho lěta 988 sem, hdž wukrčichu so wšitcy wobydlerjo městow Kijewa, Nowgoroda, Rostowa, Wladimira a Belgoroda, je Ruska křesánski kraj.

1988

Sowjetski zwjazk je wo wjele wjetší hač tehdyša Ruska w lěce 988. Po wšem

kraju je něhdž 50 – 60 milionow křesáncow. Kelko jich wopravdze je, to nichčo njewě, dokelž nimaja žane cyrkwienske knihi, do kotrychž bychu wšich zapisali. Stož wěri a chce so wukrčić dać, tón so wukrčije, a stož so k swojej cyrkwi džerži, tón chodži njedželu kemši. Při wšech čezech runje mjez młodymi ludźimi so přeco wjace zajmuja z cyrkej a křesánsku wučbu.

We wulkim měsće Kijewje pak steji při brjoze Dnjepra hoberski, wjele metrow wysoki pomnik. Je to postawa Wladimira, woneho wjercha, kotryž je před 1000 lětami dał ruskemu kraju křesánsctwo.

T. M.

wjedowaše wustojne bratr Arnošt Grofa z Chasowa spěwanje našich lubych serbskich ludowych spěwów. Wón pokaza tež na 75. posmijertniny wuznamneho serbskeho komponista Korle Augusta Kocora.

Na započatku hlowneje a kónčeneje zhromadźizny preludowaše organist Tomáš Žur z Baćonja na piščelach. Po kérlišu zahaji spisovač Petr Malink z Budyšina ze zawodnym słowom literarno-hudźbný program popołdnja, wěnowany J. Bartej-Cišinskemu. Džiwdzelnica Majka Kowarjec a Petr Malink přednjesešta cyklus basnjow Cišinského „W zymicy“, k čemuž Tomaš Žur na piščelach krasnje improwizowaše. Po tym zo bě zastupnik Zhorjelskeho biskopa nas postrowił, rozkładowaše nam Minakalski wosadny farar Feustel wšełake zajimawosće ze stawiznow swojeje cyrkwe. Na kóncu nam po starym nałozku bratr Maks Čabran z Poršic z bohateho pokłada swojich serbskich kěrušow a basnjow přednjese.

My běchmy džakowni tež za tutón rjany cyrkwienski džéń tam, hdzež so serbska hola započina.

Ja sym hłodny był –
a wy sée mi jěśc dali.
Mi je so pić cheylo –
a wy sée mi pić dali.
Ja sym cuzy był –
a wy sée mie hospodowali.

Elsa Brandström

* 26. 3. 1888 † 4. 3. 1948

Dňa 26. měrca by Elsa Brandström, koťraž zastupi jako „jandžel jatych“ do stawiznow, 100 lět stara była. Elsa Brandström je za mnichov němskich wojnskich jatych w času 1. swětoweje wojny a po njej w Ruskej wulke wopyry přinjesla. Nimale šeć lět dželaše jako delegatka šwedskeho Čerwjeneho kríža w njeskónčnych dalokosach europejskej a aziskeje Ruskeje. Jeje džěławosć dowjedze ju do wulkich lěhwow a lacaretow za wojnskich jatych wot Petrograda do Wladiwostoka. Prěnje lěto dželaše w Petrogradě a we wuměnjeniskich transportach za čežkoranjenych mjez Ruskej a Němskej. W zymje 1915/16 přebywaše w Sibirskej, nalěto 1916 w guvernemence Pensa, přechodžišcu k džél wotkoman-dowanych wojnskich jatych. Pozdžišo

skutkowaše w Petrogradzje, w Moskwje a w Sibirskej. Ze swojim skutkowanjom přínde sotra Elsa něhdze ze 700 000 wójnskimi jatymi w lěhwach, lacare-tach a na dželowych městnach do zwi-ska. Kelko mocy a lubosée wona w tych lětach woprowaše, wo tym wěrny wjac w wopisanjow džakownych ludži, kotřiž doživichu jeje dželé wosobinsce. Wona pućowaše přez lodowe pusčiny a pralës, přez žehliwe stepy pěši, na ko-nju, w ridrowacym wozu a na sanjach. Jimace je doživjenje na jězbe ze sa-nemi, při kotrymž by bjezmała žiwje-nje přisadžila. Na jězbe do jednoho z lěhwow, na kotrejž bě při šcipatej zymje do slomy a přikrywów zawalena, padny w smalacej hoňtwje z jednorych burskich sanjow. Pohonč wołanie nje-slyšeše. Wón chwataše dale. Sanje do-sahnyć wona njemožeše. Dalokož wóćko sahaše, njebě ničo druhe hač njebjo a sněh widzeć. Ju možeše jenož džiw wumöžić. A džiw so tež sta. Za dwě hodžinje pytny pohonč, zo běchu sanje prözdne. Najebać zawety puć namaka so wróco. Sotra Elsa ležeše ze sněhom zamjetana a na pol zmjerznjena. Hdyž přínde pozdžišo do lěhwa a rjekny, zo bě sej přeni króć myslila, zo jeje poslednja hodžina přišla, praji jedyn z jatych: Sotra, wy njemöžeše scyla wumrěć. Hdjež je jedyn jandzel, su tež hišće wjac. Elsa Brandstrom wuži kóždu přiležnosť jatym pomhać.

Wona zrozumi, wot generalnego gu-wernera trěbne wupokazy a postajenia sej wobstará a tak přebywaše hižo hody 1915 w Sibirskej. Tu woputa wot hłodoweje zymic domapytane lěhwo Strjetensk we Wuchodnej Sibirskej, kotrež bě epidemije dla za wonkowny swět njepřistupne. Chori a mrějacy běchu cyle sebi samym přewostajeni. Wona bě

hižo skradžu lěhwo wopysala, předy hač komandanta wo wopyče přeswědi. Potom storči wona jeho do jedneje ba-raki z chorymi a mrějacymi. Za chwilku přichwata wón won a zawała ze stróželemi: To je tola hela! Na to da jej wšu swobodu za polěpšenja. Zo wona sama tu w Strjetensku na tyfus schorje, w sanjach so do Irkutska dowjeze, po puću w čolmje so při puščenju loda přez Angaru dowjeze a potom w nocu ze 40 stopnjemi zymicy na lěhatku wot chorownje do chorownje štyri hodžiny so nošeše, doniž ju skónčne tola nje-přiwzachu — nichtō njechaše na tyfus chorych přijimać —, je jenož jedne z wopisanjow mnohich strapacow a cézow, kotrymž bě sotra Elsa wustajena. Wona so zaso wustrowi. „Bóh tón Knjez wuchowa za najchudších z chudych tute žiwjenje, kiž bě wumöženje za sta ty-sacy“, pisaše wójnski jaty z džakownoscu.

Tež po wojni njeskónči so jeje wo-porniye džélo. W lěće 1922 kupi wona hojernju w Marijinej Studni, kiž je mały wjesny džél Smječkec. Tu běše syrikowe žórla, a chori so tam lěkowachu. Hojernja bě dželowy sanatorij za něhdýsich wójnskich jatych. Elsa Brandström je sydom lět ze žohnowanjom w našej wosadze skutkowała.

Lětdžesatki trajace napinace džélo za čerpjacych sobučlowjekow bě mocy Elsy Brandströmoweje zlemilo. Wona sama cézko schorje a so hižo njewuhoji. Dnia 4. měrca 1948 wotwola Bóh tón Knjez wulku Šwedowku do wěnosće. 1. adwentsku njedželu I. 1973 postaji so při skladnosći jeje 25. posmijertní pojmatny kamjeń před našej cyrkwu. Kamjeń pokazuje na předkownej stro-nje symbol pelikana, kiž roz-

torha swoje célo, zo by z kreju swoje młodžata nasyćił a pod tym laćonske napismo jednoho Elsy Brandström spož-čeneho šwedskeho rjada: „Succurendo miseris meruit coronam“ (Z tym zo bědnym pomhaše, je sej krónu zaslužila). Na zadnjej stronje kamjenja čitamy šlédowace: K wopomnjeću na sotru Elsu Brandström-Ulig, kiž pomhaše z woporniwej lubosću chorym a slabym a jatym. Narodzena 26. 3. 1888 w Petersburgu, skutkowaše tu wot 1922 do 1929 a zemrě 4. 3. 1948 w Cambridge/ USA.

Bauer

Naše nowiny a časopisy před 100 letami

Mjez serbskimi towarstwami je so w poslednim měsacu tole podalo: Budyska Bjesada swječeše srjedu 4. wulkeho róžka wobradženski vječor; Bukečanske serbske towarstwo měješe posedženja 1. wulkeho róžka z přednoškom kn. wučerja Šećy z Rachlowa a 29. wulkeho róžka z rozprawami, wôlbami a přednoškom kn. sejmskeho zapôslanca kublerja Keřka z Rodec; Zaręčanske serbske towarstwo měješe 29. wulkeho róžka měšačnu zhromadźiznu; Rakečanska „Lipa“ hotowaše 6. wulkeho róžka zabawny vječor a měješe 15. wulkeho róžka posedženje z přednoškom.

Lužica, februar 1883

Z Rakec. Hdyž tu powjesć dojdźe, zo je sakski sejm twar Budysko-Rakečanskeje železnicy přizwolił, so hnydom mnohe domy našeje wsy z chorhojemi wupyšichu, a tudomne towarstwa w swjedženskim čahu po wsy čahachu. My Rakečenjo smy jara wjeseli, zo so skónčne naše horce požadanie za železnicu dopjelni. Jenož to trochu našu radosć pomjeňsi, zo chcedža dwórnišeo na městno twarič, kotrež so skoro kóžde lěto powodži. W tu chwilu tam zaso woda wysoko steji. Ma-li so tam wopravdze dwórnišeo stajić, bychu jo na koliki twarič dyrbjeli. Duž drje za njo hišće druhe městno wuzwola.

Serbske Nowiny,
sobotu, 31. měrca 1888

Prispomjenčko

Dopominaće so druhdy na doživjenja, kiž hižo doho wróco leža? Móžeće mi wězo prajić, zo dopominanje ničo nje-pomha, dokelž njehdži so to, štož je so w zašlosci stało, přeměnić. A tola: Čim starši je člowjek, čim wjac so na podawki zašlosće dopomina. Po zdaču dawno zabyte doživjenja su nadobo zaso w pomjatku, kaž bychu so wčera stali, a na nas skutkuja. Při tym pak so w spominanju bjez našeje wole wšelake přeměni, a my to husto ani nje-pytnjemy. Někotři dopominaja so wosébje na dobre a zbožowne časy, mjeztym zo mjenje dobre a njezbožowne mjenje abo bôle zabudu. Zašlosć je potom kaž pozločana. Druzy zaso so wosébje na hubjene časy a cézke doživje-nja dopominaja. Za nich neje zašlosć tak přečelna a błyścata kaž z druhich. Mi so zda, zo to tež sobu na tym zaleži, hač smy optimisēa abo pesimisēa. Optimisēa widža zašlosć pozločanu, a to-hodla hrozy jim strach, zo něsto nje-dobre česožnjesu. Pesimisēa pak su husto za to dobre w žiwjenju slepi. Dokelž z dobrym njeliča, je njewidža.

Wobaj pak móžetaj so Bohu za wjele džakować. Za dobre dary, kiž smy wot započatkia sem jako tajke začuwali, ale tež za wěcy, kiž běchu w swojim času nam z céžu a kotrež smy hakle pozdžišo za dobre spóznali. Nochcemy zabyć, so Bohu za to džakować.

Wěso so druhdy tež na to abo tamne dopominamy, štož njebě w našim žiwje-nju runje přikladne. A čim wjac na Bože słowo słuchamy, čim bôle tež spó-znawamy, štož smy zanzechali a hdže

smy njesprawni byli. Tola to nas nje-trjeba wobčežować. W kóždej Božej službje so nam praji, zo „tym, kotřiž svoje hréchi wutrobnje wobžaruju, do Jezom Chrysta wěrja a su sej chutnje předewzali z pomocu Boha, Swjateho ducha swoje hréšne žiwjenje polěpšić“, Boža hnada a wodawanje jich hréchow płaći. Ličimy tola z tym a dajmy sebi hréchi přeco zaso wodawać.

Tak chcemy, hdyž na zašlosć myslimy, Bohu džakowni być za jeho dobrotu a zdobom Boha wo wodaće za naše mis-njenja prosyć. Tak widžane ma dopominanje swój zmysl. Ze zašlosće móžeš tež za přichod něsto nauknyć. Hač njeby so tež wo tym přemysłowá dyr-bjało?

Albert

Džiw nalětni

Z dnjom kóždym slónco wyše stupa a znowa zemju wohréwa.
Nětk zeleni so polo, tuka
a štomy čérja do kćenja.
Ow, witajmy čas nalětni,
kiž wšitko žiwe zwjeseli!

Čas nalětni je połny džirow —
wsé dohodać so njehodža.
Ze šěróh pola, z nahich štomow
so znowa žiwnosć přisporja.
Tuž runajmy so ptačatam
a sčelmy chwatu k wyšinam!

Wot so čisnýmy starosć, winu
a wjeselmy so rozumne.
Dny nalěča so ruče minu —
ta wěrnost pak nam wostanje,
zo člowjek sto króć dožiwi
tu zrědka drje džiw nalětni...

Jurij Pawlus †

Za čo trjbaja so cyrkwienske dawki?

Služba na sobučlowjekach je zdobom služba za wěc Jězusa Chrystusa na zemi. Zo pak by so tajka služba tež wukonjała, žada sej wona wěste wuměnjenja. Jedne z mnohich je finančna strona, Tež wěc Jězusa Chrystusa trjeba tutu stronu. Wona njeje wěscie jenička a naj-hłowniša, je pak při wšem ważna. Pjenjezy zmožnja, zo je poselstwo našeho Knjeza a jeho lubosće na wosebite wašne wusměrjene a so móže do skutka stajić. Snano njewje wjele křesčanow našeje cyrkwe, mjez nimi su wěscie tež jara swěrni, wědomi wosadni, kotrymž leži Jězusowa wučba na wutrobje, za čo so cyrkwienske dawki resp. cyrkwienske pjenjezy trjebaja.

Tuž chcemy na tutym městnje małe zječe podać, kotrež informuje wo wuživanju cyrkwienskich dawkow.

Najwjetši džél wotwiedze so do 59 chorownjow a hojernjow ze 7140 ložemi. Cyrikwe w NDR wobdžela so sobu na nadawku, ludźom, kotriž trjebaja lěkarsku pomoc, tutu pomoc poskićić. Nimo lěkarjow, sotrow a druhich přistajenych, kotrymž so wězo mdza płaci, dyrbja so medikamenty, medicinsko-techniske graty a hišće wjele druheho wobstarać a zapłacić. Tute medicinske zarjadnišća maja so wězo na naj-modernišim stawje džerzeć a hlađać.

Runje takji nahladny pjenježny přinoš dôstanu 95 domow za duchownje a čelnje zbrašenych ze 6013 ložemi.

Z toho ma sakska krajna cyrkje 20 domow z 1307 městnami a 790 sobudželačerjow a hladarjow. Tući ludžo trjebaja nimo woporniweje lubosće tež wosebite hladanje.

Dyrbimy džakowni być, zo namakaja so přeco zaso ludžo, kotriž wěnuja so tutomu čežkemu a tola rjanemu dželu a so tomu wotpowiedne kublać dadža.

K tutym wosebitym zarjadnišćam slüšeja hišće dom z 52 městnami a sobudželačerjemi k hladanju hłuchoněmych a 29 přebywanišćow za slepych.

Dale wudžeruje ewangelska cyrkje 117 wočerstwenskich domow za džecí a dorosćenych z 3570 ložemi. Wot toho su w Sakskej 12 domow ze 417 městnami a 104 sobudželačerjemi. Tute domy steja wočerstwjenje pytacym k dispoziciji a dyrbja so pjenježne podpěráć.

Wulke polo zapřija hladanje starych a potřebnych ludži. Zo by so jim přijomny žiwjenski wječor zaručil, wudžerują so 330 starownjow a hladarnjow z 11 441 ložemi. Za to je wjele hladanskeho personala trěbneho. Sakska krajna cyrkje dohladuje 41 domow z 1607 městnami a 529 sobudželačerjemi.

Wosadne hladanske stacie ze 742 fachowymi sotrami slüšeja tohorunja k diakoniskej službje a žadaja sej wulke wopory na pjenjezech, sčerpnosći a začcu. W Sakskej džela 44 diakonisow, 37 diakoniskich sotrow a 46 swobodnych sotrow a 18 starobnych pomocnikow, wšo hromadze 145 wosadnych sotrow, w 144 hladanskich stacijach.

Rjany a ważny nadawk, kotriž je sej cyrkje stajila, je mnohostronske džeo z džecimi. Za to je trěbne, wotpowiedne zarjadowanja wudžerzeć, kotrež su za tute dželo njeparujomne. Tuchwilu mamy 325 cyrkwienskich pěstowarnjow ze 17 732 městnami. W Sakskej mamy 43 z 2510 městnami, 190 kublarjow a 70 hospodarskich sobudželačerjow. K tomu sluša džescownja z 30 městnami a 12 sobudželačerjemi a 12 žlobikow z 250 městnami, 16 kublarkami a dwemaj hospodarskimaj sobudželačerkomaj.

Dale stara so ewangelska cyrkje tež wo hermankarjow (firantow) a artistow. Tež za to su pjenjezy trěbne.

Další nadawk je zdžerženje maćerskich domow za diakonis. Tuchwilu wukonja 473 sotrow službu, 202 stej na wotpočinku. Sobudželačerstwo zestaja so z 273 mužow a žonow w lěkarskim, medicinskohladanskim, hospodarskim a rjemjeslinskim wobłuku.

Móžemy pak to jenož hruby dohlad dać wo najwšelakorišč nadawkach ewangelskeje cyrkwe. Wšitke pjenježne wudawki njedadža so ani naličić. Wone padnu do zhromadneho wopřjeća „cyrkwienske dawki a daty“. Tež zastaranje nutřkowneho čłowjeka ze wšemi potřebnosćemi žada sej wjele pjenježnych sredkow. K tutym nutřkocyrkwienskim nadawkam slušaja mjez druhim:

wučenje křčených džecí
hromadženje a kubljenje młodostnych w Młodej wosadze
wuhotowanje Božich służbbow
misionarske nadawki duchownych
pri dušepastyrstwje atd.

Wšitke tute džéla možeja so jenož wukonjeć, jeli je dosé fachowych sobudželačerjow k pomocy a zamolwita wosada za nimi steji. Wězo maja wšityc sobudželačerjo prawo na zapłacenie wukonjaneho džela.

Wšityc, kiž płaci cyrkwienske dawki, njech su sej wěsci, zo so jich pjenjezy spomōžne nałožuja. Dale njech kóždy wě, zo je jeho přinošk twarski kamjeń we wulkim twarjenju „cyrkje“, z kotrymž so liči. Wudžerzenie katedralow, měščanskich a wosadnych cyrkjow kaž tež wjele cyrkwienskich twarjenow spóźera wulke srědki z wulkeho wopřjeća „cyrkwienske dawki“.

Naša krajna cyrkje móže jenož pomahać, hdyž dôstanje wot pozitivne dželacych wosadow pjenjezy. Njech je sej tuž kóždy křesčan wědomy swojeje zamolwitosće, ale nic jenož to. Njech se tež na to myslí, zo su mnozy sobučłowjekojo za kóždužkuli pomoc džakowni.

Walter Kraft

POWĘSCÉ

Budyšin. Sobotu, 21. 11. 1987, wotmě so zaso wokrjesna synoda. Superintendent Dietrich Mendt ze Žitawy, kiž je mnohim z nas po mjenje znaty, je wo temje: „Wy sę sól zemje“ (Mat. 5,13) přednošowař. Tute napominanje Jězusa rěka za nas:

1. My smy přeco jedna mjeňsina we wulkej njekřesčanskej wjetšinje.
2. Hdyž chcemy dobry wliw na tutu wjetšinu wukonjeć, dyrbimy sylni we wěrje a w lubosci być.

Rěčnik zaběraše so wosebje z našej cyrkwe wot lěta 1945 hač do džensa. Wón pokaza na to, zo běše lěto 1945 nadžiupoły nowozapočatk za cyrkje. Z wužnawarskeje cyrkwe su mnozy lajkojo wušli, kotriž su so zmužiće wšedny džeń ze słowom a skutkom za ewangelij wuznali. Z tym zo dyrbješe cyrkje privilegiye spušćić a zo so mnozy cyrkwe wzdachu, bu z ludoweje cyrkwe zaso tute mjeňsina, kotruž Jězus ménješe.

K wušiu cyrkwe praješe referent, zo so křesčanska wěra poněčim wot njekřesčanow zaso chutne bjerje a zo je cyrkje w NDR podžel měla na bohatstwie zapadneje cyrkwe. W dwemaj dypkomaj skedźbni wón na to, cehodlala so ewangelska cyrkje njeje tak spěšne wuwiła, kaž by to móžno bylo.

1. Žiwjenje křesčanow mjez sobu njeje hišće tajke, kaž to naš Knjez chce. Wo-

sebe pačenja mjez křesčanami počeju wěru a nadžiju do jednoho Knjeza. Křesčanska wosada je zhromadženje wšelakorych čłowjekow, kotriž so mjez sobu jako bratr a sotra chutne bjeru.

2. Poměr wjednistwa cyrkwe k wosadze njeje hišće tak dobry, kaž by to trěbne bylo. Rozsudy wjednistwa dyrbja wot deleka rośc a so po poměrach we wosadach měrić. Rozsudy dyrbja přewidne być a dyrbja so kontrolować dać.

Po žiwej diskusiji da superintendent Kreß krótku, jadriwu rozprawu wo nazymskej krajnej synodze.

Na kóncu přečita so próstwa a wobmyslenje Hrodžiščanského cyrkwienskeho předstejičerstwa dla powjetšenja Lětonského lětanišća. Wobzamkny so, zo so wobstaraja informacie pola statnych instancow.

H. W.

Bukecy. Najstarša Serbowka našeje wosady, knjeni Ernestina Jurcyna rodž. Nowakec, je 10 dnjow do swojich 94. narodnin, 9. januara 1988, w Bukecach wumrěla. Wona je swěru serbske kemše wopytowała, samo hišće w zašlym lěće. Rad je wona tež „Pomhaj Bóh“ čitala. Hač do wysokiej staroby bu jej strowosć a čišosć data. Hakle w poslednim času bě chorowata. Žarowanska swatočnosć bě 13. januara w serbskej a němskej rěci. Njech wona wotpočuje w měrje.

G. L.

SERBSKE BOŽE SŁUŽBY

2. 3. – pokutny džeń

Bukecy: 9.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)

6. 3. – 3. njedžela w pôstnym času

Rakecy: 9.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (J. Lazar)

Budyšin-Michałska: 10.00 hodž. kemše (Albert)

Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)

13. 3. – 4. njedžela w pôstnym času

Huska: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (G. Lazar)

20. 3. – 5. njedžela w pôstnym času

Porešicy: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Malink)

Hrodžišćo: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Malink)

1. 4. – čichi pjatk

Rakecy: 9.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (J. Lazar)

Budyšin-Michałska: 14.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

3. 4. – 1. džeń jutrow

Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)

4. 4. – 2. džeń jutrow

Bukecy: 9.00 hodž. kemše (G. Lazar)

Hrodžišćo: 10.00 hodž. kemše (Malink)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Ludowe nakładništvo Domowina Budyšin, Sukeinska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin 8600, tel. 4 22 01. Ekspedičia: farar G. Lazar, Kirchweg 3, Bukecy (Hochkirch) 8601. – Lic. čo. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsyd Ministerstve rady NDR. – Číslo: Nowa Doba, číšćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-2616). – Wuchadza jónkróć za měsac. Pfinoški a dary na kontu: Sorbische evangelische Superintendantur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 – Index-Nummer 32921